

آرای عمومی

آرای عمومی یا نظر اکثریت مردم، از عناوین مستحدثه‌ای است که برخی معاصران بدان پرداخته و قلمرو آن را بر اسس نظرات فقهی خود بیان کرده‌اند. زمانی که از سوی **خداوند** نصبی نباشد یا منصوب خدا در **غیبت** باشد، تعیین حاکم توسط آرای عمومی انجام می‌گیرد. مورد دیگر در رجوع به آرای عمومی در قانون‌گذاری است.

فهرست مندرجات

- ۱ - بررسی آرای عمومی
- ۱.۱ - تعیین حاکم
- ۱.۲ - قانون‌گذاری
- ۲ - پانویس
- ۳ - منبع

بررسی آرای عمومی

آرای عمومی در دو جایگاه، قابل بررسی است:

- ۱. تعیین حاکم
- ۲. قانون‌گذاری

← تعیین حاکم

زمام **ریاست** و **حاکمیت**، تنها به دست **خداوند متعال** است که بر حسب شایستگی و قابلیت حقیقی برخی از افراد مانند **پیامبر (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ إمامان (عليهم السلام)** به آنان عطا می‌کند. در این گونه موارد، مردم حق دخالت ندارند و نگزیر از تسلیم در برابر فرمان الهی‌اند.

مراجعه به آرای عمومی برای تعیین زمامدار (**حاکم**) در مواردی است که از سوی خداوند نصبی صورت نگرفته باشد، یا امام و حاکم منصوب از سوی خداوند در **غیبت** بسر برد. یعنی در اینجا به شکل دیگری از حکومت برمی‌خوریم که زمام حاکمیت و **رهبری**، هم در دست خدا است و هم به اعتباری مرتبط با مردم.

دو شرط در زمامدار و حاکم اسلامی لازم است:

نخست، فقاہت و عدالت همراه با دیگر شرایط لازم؛

دوم، **مقبولیت** و پذیرش او توسط اکثریت **امت**.

بنابراین، اگر اکثریت مردم، فردی فاقد شرایط تعیین شده از سوی **شرع** را برگزینند، از نظر **اسلام** ارزش و مشروعیتی ندارد؛ چنانچه اگر **فقیه** واجد شرایطی از سوی مردم انتخاب نشود، **سلطنت** و حاکمیت او **فعلیت** پیدا نمی‌کند.

[۱] حسینی شیرازی، سیدمحمد، الفقه، ص ۱۰۵، دارالعلوم، بیروت، الطبعة ۱۴۰۷ - ۱۴۱۰ (هـ. ق).

[۲] حسینی شیرازی، سیدمحمد، الفقه، ص ۱۸۱-۱۸۲، دارالعلوم، بیروت، الطبعة ۱۴۰۷ - ۱۴۱۰ (هـ. ق).

[۳] صدر، سیدمحمدباقر، البنك اللاروی فی الاسلام، ص ۱۹-۲۱.

← قانون‌گذاری

مورد دیگری که برای رجوع به آرای عمومی ذکر شده، جایی است که در **شریعت** حکم خاصی برای آن بیان نشده است، و از آن به **منطقة الفراغ** (جای خالی) تعبیر شده است. در این گونه موارد بر حسب اقتضای زمان و مصالح عمومی توسط مجلس قانون‌گذاری مانند **مجلس شورای اسلامی** - که اعضای آن توسط مردم انتخاب می‌شوند - قوانین مورد نیاز که مخالفتی با قوانین ثابت در شریعت نداشته باشند، وضع می‌گردند.

[۴] صدر، سیدمحمدباقر، اقتصادنا، ص ۶۸۰-۶۸۶.

[۵] صدر، سیدمحمدباقر، البنك اللاروی فی الاسلام، ص ۱۸-۱۹.

۱. [↑](#) حسینی شیرازی، سیدمحمد، الفقه، ص ۱۰۵، دارالعلوم، بیروت، الطبعة ۱۴۰۷ - ۱۴۱۰ (هـ. ق).
۲. [↑](#) حسینی شیرازی، سیدمحمد، الفقه، ص ۱۸۱-۱۸۲، دارالعلوم، بیروت، الطبعة ۱۴۰۷ - ۱۴۱۰ (هـ. ق).
۳. [↑](#) صدر، سیدمحمدباقر، البنك اللاربوی فی الاسلام، ص ۱۹-۲۱.
۴. [↑](#) صدر، سیدمحمدباقر، اقتصادنا، ص ۶۸۰-۶۸۶.
۵. [↑](#) صدر، سیدمحمدباقر، البنك اللاربوی فی الاسلام، ص ۱۸-۱۹.

منبع

[فرهنگ فقه مطابق مذهب اهل بیت \(علیهم السلام\)، ج ۱، ص ۱۲۷.](#)

رده‌های این صفحه: [اندیشه سیاسی](#) | [حکومت اسلامی](#) | [فقه سیاسی](#) | [مردم سالاری](#) | [مسائل سیاسی](#)